

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת עקב
שנת תשפ"ה

גליון
ק"ח

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• הרגשות של הילדים

ואם אני רואה ילדה שמתפללת יפה אני אומרת פששש! נפלא!

לפני שאני ממשיך עם קריאת המכתב, אני רוצה להוסיף, שלא רק לילדה שמתפללת יפה אומרים: "פששש! נפלא!" אלא אפילו לילדות שאינן מתפללות יפה, גם צריכים להגיד: "פששש! מצוין!" כי הבנות שמתפללות יפה הן הרי לא צריכות את המורה, הן הרי מתפללות יפה מעצמן, העבודה של המורה היא לקחת את הילדה שמתפללת בשקט ולהגיד לה: "פששש! מצוין! את מתפללת כל כך יפה! כל כך בקול!" וכך היא תתחיל להתפלל בקול.

ואני חוזר למכתב, המורה כותבת הלכה: "היום הגעתי לשלחן של ילדה, המעיל והתיק שלה מנחים על הרצפה, ואני אומרת לה: 'בבקשה, לכי תתלי יפה את המעיל ותשימי את התיק על הכסא', והיא מראה לי עם הכתפים 'לא', אז אומרת לה את זה עוד פעם יפה: 'תרימי את הדברים שלך ושימי אותם במקום', והיא עוד פעם אומרת 'לא'. אומרת לה 'כאן בכתה חביבים לצית', היא הרימה את זה אבל דקה אחר כך כשהסתובבתי היא זרקת את זה בחזרה על הרצפה".

אני רוצה להוסיף, שזהו באמת דבר חשוב, כשה שלומדים בה מהקדוש ברוך הוא צריכה להיות נקיה ומסודרת. ובחזרה אל המכתב, המורה ממשיכה: "איזו חצפה! כמעט עצרתי את התפלה והתחלתי להיות תקיפה מאוד, עד שאנצח והיא תצית, אבל מיד אני נזכרתי במאות השעורים ששומעים כאן אצל רבנו ז"ל, ואני חושבת לעצמי: 'האם מתר לי לעצור את כל הכתה? מי אומר שהיא לא מציתת? אולי היא לא חושבת

אבל הדבר הכי גדול אצל אשה הוא להיות בבית אמא לילדים, ואני רוצה שילמדו את זה לבנות, שהבנות יגדלו עם הידיעה שזהו העקר של אשה יהודיה.

צריכים להתמסר עם לב ורגש

עכשו נגש לשעור. צריכים להודות להקדוש ברוך הוא שיש לנו את הזכות להחזיר משהו לרבנו ז"ל, זוכים לעבד ב'בית פיגא', ללמד עם הילדות 'אמונה', 'לאהב יהדות', 'לאהב עדינות', זה לא דבר פשוט.

אני רוצה לחזק אתכן, ובפרט את אלו שיש להן את הטבע של משמעת, של דיוק וסדר, צריכים לזכר, שילדים הם לא ארגונים, שלחנות, כסאות, ארונות או בגדים, שאפשר להעמיד אותם שכם הם ימשיכו, ילדים הם ילדים, ילדים הם דברים חיים, לילדים יש נשמה, צריכים להתמסר אליהם עם לב ורגש.

מנעיה מלהפך ילדה למחצפת

אני אספר לכן כמה ספורים יפים ממורות בבית פיגא, שמאוד התפעלתי לראות איך שהמורות האלו מתמסרות לילדות עם כל כך הרבה חמימות.

מורה כתבה לי מכתב עם ספור מאוד יפה. וכך היא כותבת: "לכבוד הראש ישיבה שליט"א, תודה להשם, שעל ידי השכל והשעורים שמקבלים אצל רבנו, לא היתה בכתה שלי פרשיה שלמה עם מחצפת, וכך היה הספור: הרבה פעמים במשך התפלה אני מסתובבת על יד השלחנות של הבנות, אני מסתכלת אם הסדור פתוח במקום, ואם אני רואה שזה לא פתוח במקום שצריה, אני מדפדפת,

בעזרת השם אנו מביאים בפניכם את השעור שנמסר למחנכים בפרשת וישב ה'תשפ"ה

אני רוצה לדבר עכשו כמה מלים שנוגעות לכל המורות של בית פיגא, אני מקנה שישמיעו את השעור למורות.

מהו הדבר הכי גדול לאשה יהודיה?

לפני שאני מתחיל את השעור אני רוצה לגלות לכם סוד; ויכול להיות שעם גלוי הסוד - אני אשאר מחר ללא מורות, ובכל זאת אני רוצה להגיד לכן מה שנכון.

הדבר הכי גדול לאשה יהודיה הוא להיות בבית ולבנות בית מקדש מעט, שהיא תבשל ותכין את הכביסות לבעלה לילדים ולעצמה; זו העבודת השם הכי גדולה לאשה יהודיה.

נשים צעירות שאין להן עדין ילדים, אין להן מה לעשות בבית, ולהסתובב בטל זה הרי דבר לא טוב; כל הבטיות וכל הרעות באות מלהסתובב בבטלה, (כתובות נט:), להן פן פדאי לצאת לעבד. ואם הן יכולות לבוא לעבד במוסדות, להיות מורה בבית פיגא - אז זה מאוד חשוב, או שאפשר ללכת לעבד במשרד ולעזור לבעל להביא פרנסה, אבל כדי ללכת לעבד במשרד צריכים לוודא שיהיה הכל על פי ההלכות של צניעות וטהרה.

כשהשם עוזר ונולד תינוק, יש כבר מה לעשות בבית, היום נהיה כבר יותר מלא, צריכים כבר לראות כמה זמן צריכים להיות בבית וכמה זמן אפשר להיות בחוץ; בדרך כלל יש אז בכל זאת כמה שעות שיכולים להיות מחוץ לבית.

והאמא חוזרת על זה לבן שלה: "המלמד שלף אוהב אותה, הוא אומר שאמא ילד טוב", חוזר הילד לכתה עם רצון ללמוד ולהתפלל, כי הוא יודע שהמלמד שלו אוהב אותו, והוא נהיה הילד הכי טוב!

כל השנה אסיפת הורים

לא צריכים לחכות עד לאסיפת הורים כדי לתת מלה טובה לילד, אפשר לעשות כל השנה אסיפת הורים, בכל מקום, מתי שאמא פוגש אבא, תגיד לו: "הילד שלף הוא ילד מאוד מאוד טוב". ולא רק לילד שמתפלל בקול אומרים: "פשוט! מצין!" רק לכל ילד צריכים להגיד: "פשוט! מצין!" - וכן אפשר להצליח מאוד עם כל ילד וילד.

שהילדה לא תתביש בהסעה

יש לי עוד ספור לבבי ונפלא, ממורה של הפתות הנמוכות מאד; זהו ספור יפה, ספור יהודי, וספור לבבי.

אמא כותבת לי מכתב, והיא מספרת שהילדה חזרה מבית החנוכה וספרה לה שהיא התלכלכה שהיו כבר צריכים ללכת הביתה, בשעה שהילדות היו כבר בדרך לעלות להסעה. הסתובב אז וירוס והילדה לא הרגישה שהיא צריכה לצאת. המורה הבחינה בזה, והיא בקשה מנהג ההסעה שיחכה, היא לקחה את הילדה לצד, החליפה לה בגדים, כדי שלא תתבזה בהסעה.

וזהו ספור נפלא! כי כשקורה באמצע היום שילדה מלכלכת, אז אין למורה ברירה, אי אפשר להשאיר ילדה להסתובב כך להרבה זמן, היא חייבת לסדר את הילדה, אבל עכשו שזה קרה בשעה שלוש כשכבר עולים להסעה, היתה יכולה המורה להגיד לילדה: "לכי הביתה, אמא שלך כבר תטפל בך". אבל המורה חשבה לעצמה: 'אם זו היתה הילדה שלי, הרי לא הייתי רוצה שהילדה שלי תהיה חצי שעה ככה על ההסעה, אולי מישהי תביש אותה'; היא ראתה את הילדה כמו שהיא היתה הילדה שלה!

רואים מהספור הזה איך שהמורה כל כך שומרת על כבוד הילדות, היא תמיד חושבת על התלמידות שלה: 'איך הייתי רוצה שיתנהגו עם הילדה שלי'?

במה תלויה ההתנהגות של ילד?

יש לי עוד ספור יפה ששמעתי מאמי שתח'. היתה אבא שהלך לאסיפת הורים של הבן שלו, והמלמד אומר לאבא: "הבן שלף לא משתתף בכלום, לא בתפלה, לא בלמוד, הוא לא עושה כלום! קח לשיחה את הילד שלך ותגיד לו שאי אפשר להמשיך כך!"

כשהאבא היה בדרך חזרה מאסיפת ההורים, מתקשרת אליו אשתו ושואלת אותו: "נו, מה אומר המלמד?" האבא היה מאוד עיף אחרי יום קשה של עבודה, ולא היה לו כח להתחיל להתרגז על הבן שלו, והוא אמר לאשתו: "המלמד אמר שהוא מאוד אוהב אותו, הוא הילד הכי טוב בכיתה! הוא לומד ומתפלל".

הילד שמע שהאמא מדברת עם האבא, והוא חשב לעצמו: 'מן הסתם אני אקבל עכשו כזו נזיפה...' והוא שואל את אמא שלו: "מה אומר אבא?" אומרת האמא: "אבא אומר שהמלמד מאוד אוהב אותה, ואתה הילד הכי הטוב!"

עוברים שבועים והמלמד מתקשר לאבא, והוא אומר לו: "אני רואה שהוכחת טוב את הבן שלך, כי הוא ממש ילד חדש, הוא הילד הכי טוב בכיתה! הוא לומד והוא מתפלל".

האבא צחק מהענין; לא היה לו כוח להגיד למלמד שבלי פונה קרה פאן תעלול טוב... הוא אפלו לא התפונ לעשות את התעלול הזה, הוא פשוט לא היה במצב רוח לחנוך את הבן שלו, אבל יצא מזה דבר יפה.

האבא ראה שכל הענין הזה הוא הבלי הבלים; הוא הרי לא דבר כלום אל הילד ופתאום הוא הילד הכי טוב בכיתה, איך זה יכול להיות? חייב להיות שזה לא קשור בכלל לילד, זה קשור למלמד, תלוי איך המלמד מסתכל על הילד, אם המלמד נותן מלים טובות לילד זה גורם שהילד ירצה ללמוד ולהתפלל.

אפשר להפוך כל ילד למחצה, ואפשר גם להפוך כל ילד לילד הכי טוב, הכל תלוי במלמד, כי כל ההתנהגות של ילד בנויה על הנחיתות שבמח שלו, ואם ילד מרגיש: 'אני במלא לא שווה כלום, אני במלא מחצה, ואני במלא ילד רע, המלמד לא צריך אותי, ואף אחד לא צריך אותי', אז אין לו בשביל מה להיות טוב, אבל אם המלמד אומר לאבא: "אני אוהב את הילד שלך, הוא ילד מאוד טוב",

להתחצה, הבה נקרא לה ונשאל אותה מה קורה פאן. קראתי לה ואמרתי לה שתחכה לי בחוץ, יצאתי החוצה ושאלתי אותה למה היא לא רוצה לשים את הדברים במקומם, והיא אומרת, כי אחר כך היא שוכחת לקחת אותם הביתה. אמרתי לה לחשוב על עצה טובה שהיא פן תזכר לקחת את זה הביתה, והיא חזרה לכיתה בחזרה, מאשרת, הילדה הכי טובה, תודה להשם. היא היתה יכולה להפוך למחצפת הכי גדולה, היה יכול להיות לי יום כל כך קשה, והכל בשביל שטות כזאת".

זהו ספור יפה של מורה, שעם קצת שכל נמנעה מלהפוך ילדה למחצפת מאוד נהייתי לקרא את המכתב ולראות שהיה אפשר לעשות מהילדה הזאת תיק קשה, ובחיינו גרמו לזה להיות טוב.

הילדה רק היתה רעבה...

אספר לכן עוד ספור יפה ממכתב שקבלתי מהמורה של ארוחת צהרים, המורה צריכה להסתובב בשעת האכל בין הבנות, כי אי אפשר להשאיר ילדות ללא השגחה, מישהי צריכה כל הזמן להשגיח מה הילדות עושות. והיא מספרת במכתב, יום אחד היא רואה ילדה מרביצה לאחותה, לאחות הצעירה היו כמה ספריות והאחות הגדולה מציקה לה ורוצה לחטף מהיד שלה את הספריות. המורה קוראת לה, והיא לא מתחסרת, היא קוראת לה עוד פעם והילדה אומרת: "אני לא רוצה לבוא", בתוך כך קולטת המורה 'אולי הילדה רעבה', והיא קוראת לה לצד, והיא אומרת לה: "יש לי בכיתה שקית עם עוגה, את רוצה שאני יביא לך את זה?" והיא אומרת: "כן", אומרת המורה: "תביאי את זה מהכיתה, אני אתן לך חתיכת עוגה", הילדה הביאה את השקית עם העוגה, והמורה נתנה לה חתיכה גדולה של עוגה. הילדה לקקה עם זה את האצבעות, ויותר היא לא הציקה לאחותה התברר שהילדה פשוט היתה רעבה, היא עדין לא אכלה היום כלום.

היה אפשר לעשות ספור שלם מהילדה הזאת, כי היא רבה עם אחותה, ואולי אפלו היו צריכים לקחת אותה לטפול... אבל עם קצת שכל ועם קצת לב, ראתה המורה שזה בכלל לא ילדה רעה, הילדה פשוט היתה רעבה, ובלי לשים לב היא הרביצה לאחותה.

הגישה הלבבית של המלמדים והמורות שלנו

אני מאוד נהנה לשמע ספורים כאלו על מלמדים ומורות מהמוסד שלנו, איך שהם כל כך נזהרים שלא לביש כשקורה תקלה וילד מתלכלך, הם מסובבים בכל הדרכים שאף אחד לא ידע מזה.

לדאבוננו במקומות אחרים יכול לקרות שיש מלמדים שלא כל כך שומרים על רגשות הילד, אני כבר שמעתי על מקרים במוסדות אחרים שמלמדים אמרו לילד: "לה הבייתה עם הבגדים" ! וזו סכנה גדולה לילד, כי הרגשות של הילד בן שלוש הם כמו של אדם בן עשרים, אם מבישים אותו - זה יכול חס ושלום להזיק לו לכל החיים!

אתמול ספר לי אברך שהוא היה בתלמוד תורה כדי להתקין מצלמות, והוא רואה שילד התלכלך לגמרי,

והמלמד מחזיק את הבגדים המלכלכים של הילד בשקית שקופה, והוא אמר למלמד: "שים את זה בשקית כהה, שלא יוכלו לראות מה שמנח שם, שהילד לא יתבזה", והמלמד תירץ את עצמו שהוא באמת לא שם לב...

ברוך השם שאצלנו יש גישה אחרת לגמרי, המלמדים יודעים מעצמם להזהר שהילדים לא יתבזו.

אני יכול לספר כהנה וכהנה, עוד ועוד ספורים יפים שהגיעו אלי ספורים יפים על מורות לבביות. הקדוש ברוך יעזור שנוכל להשקיע בילדים עוד יותר ויותר לב.

הילדים עושים בשקט את החשבונות שלהם

אני אסים עם עוד ספור. אתמול קבלתי מכתב מאשה, והיא כותבת כך:

מכתבים בעניי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

האם מתר לומר עם ילדים "לעלוי נשמת" על נפטרים שלא מכירים?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

אני מלמד והרבה פעמים המלמדים האחרים מכניסים פתקים עם שם כדי לומר לפני הלמוד "לעלוי נשמת". אבל אני לא יודע אם מתר לומר לעלוי נשמת שם שאני בכלל לא מכיר, אני לא יודע מי זה.

אולי עדיף לומר סתם בכלליות לעלוי נשמת כל הנשמות שצריכות תקון?

עשיתי לעצמי גסח קטן לומר לפני הלמוד: "הרינו לומד היום לעלוי נשמת כל הנשמות שאין להן תקון השלם וכל הנשמות ערטילאין וכל הניצוצות הקדושים שנפלו לתוך הקלפות", זמן מה לאחר מכן ספרתי את זה לחבר שלי, והוא אומר לי שיכול להיות שאסור לעשות כך כי זה יכול להיות מסכן. רציתי לשאל את ראש הישיבה האם מתר לומר כך? והאם מתר לומר זאת עם הילדים?

יישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ב' פרשת תצוה, ו' אדר א', שנת ה'תשפ"ב

"מעולם לא רציתי ללבש מטפחת, אבל כשלמדתי אצל... אז ראיתי שמטפחת היא דבר יפה, והחלטתי שאני גם רוצה ללכת עם זה".

אתם יודעים שאני לא אומר לאף אחד מה לעשות וגם לא איך לכסות את הראש, אבל אני רוצה להביע בזה שאף פעם אי אפשר לדעת מה מועילים. מורה באה והולכת, וחושבת 'אף אחת לא צריכה אותי, אף אחת לא רוצה אותי'. אבל היא לא קולטת שעוקבים אחריה ומחקים אותה, והיא בונה בתיים.

כשמורה נכנסת לפתח והיא לבושה יפה, צנוע ועדין, עושות הבנות בשקט את החשבונות שלהן, 'אני גם רוצה ללכת בלבוש יפה, צנוע ועדין'.

הקדוש ברוך הוא יעזר, שתהיה לכם הצלחה וסייעתא דשמיא, אמן.

הלמוד העקיף חזק עוד יותר מהלמוד שלומדים; תמיד ישנם ילדים שלא מקשיבים לשעורים של מוסר וכדומה, אבל הלמודים העקיפים חוזרים בהם, עד שהם הופכים ליהודים כשרים.

מלמדים צריכים לדעת להחזיר בילדים בצקיפין אמונה, אמונת חכמים ותפלה. בכל שיחה, בכל ספור חדשות, כשילדים מדברים, ילדים מספרים - משחילים פנימה פרוגי אמונה; בין השיחות הילדותיות, משובות הילדות - משחילים "הקדוש ברוך הוא מנהל את העולם", הקדוש ברוך הוא שומע תפלות ישראל".

אשרי המלמדים שמטרתם היא להשריש אמונה בנשמות ישראל. השם יעזר שתצליח בכל העניינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת כי תשא תשפ"ב)

חיבים לקחת את הילדים בשבת לבית הכנסת להתפלל

בעצרת ה' יתברך - יום ג' פרשת עקב, י"ח מנחם-אב, שנת ה'תשפ"א
לכבוד יקירי ... גרו יאיר, קרית ברסלב

אני מאוד נהנה להיות בקיץ פאן בקריה, אני מאוד נהנה לראות איך אתה מתפלל ולומד, ממש תענוג לראות זאת, אברכים שעובדים כל כך קשה באים בכל יום לבית המדרש להתפלל וללמוד, זה מוסיף לי בריאות וכוחות רעננים.

אני רואה שאתה נסחב את כל הדרך כדי להתפלל אצלי את תפילות השבת בלי הילדים שלך, אני רוצה להעיר את תשומת לבך, שעדיף שתתפלל ליד הבית שלך עם ילדיך מאשר לבוא אלי להתפלל בלי הילדים.

חברים לקחת את הילדים בשבת לבית הכנסת להתפלל, חברים לחנוך אותם להתפלל; כל השבוע הם מתפללים בתלמוד תורה את התפילות של יום חול, את התפילות של שבת האבא צריך ללמד, אם מרשים להם להשאר בבית בשבת לשחק הם לא יבואו לבית הכנסת כשהם יתבגרו.

לכן אני רוצה לחזק אותך שתקח את ילדיך איתך; עדיף שתתפלל ליד הבית שלך עם ילדיך מאשר שתבוא לבד לבית הכנסת המרחק. תשמור שיהיו לידך במשך כל התפילה, קח איתך ספריות, ממתקים וכדומה, וכשהם אומרים יפה "אמן", "ברוך הוא וברוך שמו", "נקדישך", "קדוש", "כתור", וכדומה - תן להם עוד ספריה ועוד ספריה, כך לאט לאט הם ילמדו להתפלל, הם יקבלו טעם בתפילה.

זכור, הדבר הכי גדול הוא חנוך הבנים והבנות; גדול יותר מהעבודה הכי גדולה.

אני כותב לך את זה רק כי אני אוהב אותך, אני רוצה את טובתך.
...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת ראה תשפ"א)

מה עושים עם ילד שלא מבין את הלמודים?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

אני מלמד, יש לי ילד בבית שלי שמשתדל מאוד ללמוד ולהבין, אבל מסכן לא הולך לו; מה אני יכול לעשות עם ילד כזה? כמה שאני מנסה להסביר לו, הוא בכלל לא מבין מה אני רוצה ממנו, אני אומר לו פעם ועוד פעם, ועד שסוף סוף הוא מבין משהו, הוא כבר שכח את הדברים הקודמים.

עוד משהו, אני עושה מבחנים בבית, והילדים מאוד נהנים מזה, ועם ילד שיש לו הבנה קשה אני לומד את השאלה ואת התשובה, והוא כותב את זה. אני מקפיד כשאני בודק את המבחנים שאף אחד לא יסתכל ולא יבוא לשלחן שלי, רק לילד שהמבחן שלו מתר לראות, בשבוע שעבר כתבתי מחמאה על מבחן של ילד כזה, "אתה שנה מליונים!!! והיות שהילד די מתקשה הוא ממש בכה משמחה והתרגשות, שהמלמד כתב עליו כזו מחמאה יפה, הוא לא יכול להרגע מזה."

יישר כח

תשובה:

בעצרת ה' יתברך - יום ד' פרשת במדבר, כ"ח אייר, מ"ג לעמר, שנת ה'תשפ"ד

לכבוד ... גרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

אשריך שאתה שומר על רגשות הילדים, אתה נותן להם מילים טובות,

אתה בונה את הנפש שלהם; זה אצל הקדוש ברוך הוא כל כך יקר וכל כך גבוה.

תתאזר בסבלנות לילדים, ואם ילד לא מבין - אל תבזה אותו, ואם הוא רוצה להבין - תלמד אותו, ואם הוא שואל עוד פעם - תאמר לו עוד פעם; זה אם הילד מבקש ממך שתלמד אותו, ואם הילד לא מבקש - אל תציק לו שייבין, אלא תן לו לשבת בפתח. כפי ההלכה (שלחן ערוך יורה דעה סימן רמה, סעיף ט): "אפלו תינוק שאינו מבין לקרות, לא יסקלוהו משם, אלא ישב עם האחרים, אולי יבין".

תן לכל הילדים מילים טובות, תגיד לכל אחד בשקט: "אתה התלמיד הכי טוב שלי", ואם הילדים ישאלו אותך: "המלמד אומר את זה לעוד ילדים..." תגיד להם: "נכון, יש לי רק תלמידים הכי טובים", ולילדים שאין להם הבנה חזקה, אותם תקרב עוד יותר ותבנה אותם, זה יתן להם כוח לכל החיים שלהם, שיוכלו להאבק עם הנסיגות הקשים והמרים.

השם יעזר שתצליח בכל העניינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת נשא תשפ"ד)

מדור חינוך

בקול ברסלב

לשמיעת כל שיעורי החינוך

(באדיש)

מראש הישיבה שליט"א

בקול ברסלב

הקישו 1-2-4-2-1

- שמינו ויהי נשכב -

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון חיזוק (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב
שיעורים; חיזוק יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370
מייל חיזוק יומי chizikyomi@gmail.com